

EUROOPA KOMISJON

Brüssel, 12.12.2011
KOM(2011) 877 lõplik

2011/0430 (COD)

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega muudetakse direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe
taaskasutamise kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEK(2011) 1551 lõplik}
{SEK(2011) 1552 lõplik}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta (nn avaliku sektori teabe direktiiv) võeti vastu 17. novembril 2003. Direktiivi eesmärk oli lihtsustada avaliku sektori teabe taaskasutamist kogu liidus, ühtlustades taaskasutuse põhitingimused ning kõrvaldades taaskasutamise peamised takistused siseturul. Direktiiv sisaldab sätteid, milles käsitletakse diskrimineerimisest hoidumist, tasu võtmist, ainuõiguste andmist, läbipaistvust, litsentsimist ja praktilisi vahendeid avalike dokumentide leidmise ja taaskasutamise lihtsustamiseks.

Direktiivi artikliga 13 nähti ette direktiivi kohaldamise läbivaatamine 1. juuliks 2008. Komisjon vaatas kohaldamise läbi ning selle tulemusena avaldati teatis KOM(2009) 212¹. Selles leiti, et hoolimata tehtud edusammudest eksisteerisid veel mitmed tõkked. Nende hulka kuulusid avaliku sektori asutuste katsed võtta taaskasutamise eest võimalikult suurt tasu, mitte püüelda üldisema majandusliku kasu poole; avaliku ja erasektori konkurents; taaskasutamise praktilist laadi takistused, nagu ebapiisav teave avaliku sektori teabe kättesaadavuse kohta, ning avaliku sektori asutuste suutmatus mõista kõnealuse teabe taaskasutamise majanduslikku potentsiaali. Komisjon jõudis järeldusele, et täiendav läbivaatamine tuleks läbi viia 2012. aastaks, kui on rohkem tõendeid direktiivi mõjude ja kohaldamise kohta. Komisjoni käesolev ettepanek on teise läbivaatamise tulem.

Avaliku sektori teave on digitaalse infosisuga seotud ning suure, senini kasutamata potentsiaaliga toodete ja teenuste oluliseks algmaterjaliks. Liidu meetme üldeesmärk on toetada majanduskasvu ja töökohtade loomist, parandades avaliku sektori teabe kasutustingimusi ning vabastades seeläbi valitsuse valduses olevate andmete majanduslik potentsiaal. Üldeesmärk vastab täielikult liidu horisontaalsetele strateegiatele, eelkõige komisjoni Euroopa 2020. aasta strateegiale, mis käivitati 3. märtsil 2010 eesmärgiga muuta EL „aruka, jätkusuutliku ja kaasava majandusega liiduks, kus on kõrge tööhõive, tootlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tase”.

Juurdepääsu tagamine avaliku sektori teabe taaskasutamisele avaldab positiivset mõju ka valitsuste läbipaistvusele, tõhususele ja aruandekohustusele ning suurendab kodanike mõjuvõimu.

Seega on avaliku sektori teabe direktiivi lõppeesmärk algatada avaliku sektori hoiakute muutmine, luues soodsa keskkonna kõrge lisandväärtusega tegevustele, mis põhinevad avalike teaberessursside taaskasutamisel.

Reguleerimisprobleemiks on kehtestada turu jaoks optimaalne õigusraamistik, mis stimuleeriks digitaalse infosisu turgu seoses avaliku sektori teabel põhinevate toodete ja teenustega, võtaks arvesse ka selle piiriülest mõõdet ning väldiks konkurentsimoonusi liidu avaliku sektori teabe taaskasutamise turul. Komisjoni ettepanek on seega suunatud avaliku sektori teabe kasutamisele äri- ja mitteäri-eesmärkidel, et tagada konkreetsete

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0212:FIN:Et:PDF>.

tingimuste kasutuselevõtt kasutamisahela eri etappides nii, et paraneks teabe kättesaadavus ja lihtsustuks selle taaskasutamine.

Teave tuleb teha kättesaadavaks, leitavaks ja tõhusalt taaskasutatavaks. Rahalised ja mitterahalised tehingukulud peavad olema võimalikult madalad. Taaskasutajatel peab olema juurdepääs tõhusale ja tulemuslikule hüvitusmehhanismile, et nad saaksid oma õigusi maksta panna. Esialgset direktiivi tuleb tugevdada, et kõrvaldada allesjäänud takistused, nagu puudulik teave tegelikult kättesaadavate andmete kohta, piiravad või ebaselged eeskirjad juurdepääsu ja taaskasutamise tingimuste kohta, heidutav, ebaselge ja vastuoluline hinnakujundus, kui teabe taaskasutamine on tasuline, ning avaliku sektori teabe taaskasutamise loa saamise protsessi üldine liigne keerukus, eelkõige VKEde jaoks. Lisaks peaks taaskasutajatele ja olemasolevatele „hübriidsetele” avaliku sektori asutustele (mis täidavad nii avalikuõiguslike ülesandeid, kui kasutavad ka teavet ärielistel eesmärkidel) olema tagatud võrdsed võimalused ja konkurentsitingimused, mida ei piira diskrimineeriv kohtlemine ega põhjendamatud avaliku sektori teabe ainuõiguslikud lepingud. Avaliku sektori teabe taaskasutamise siseturg toimib hästi ainult siis, kui kogu liidus kaotatakse reguleerivad ja tegelikud piirangud taaskasutamisele ning sama liiki andmed on kättesaadavad sarnastel (kui mitte samadel) tingimustel, sõltumata nende päritolumaast.

Parandades teabele juurdepääsu ning lihtsustades selle taaskasutamist on võimalik saavutada muu hulgas järgmisi eeliseid: otseselt avaliku sektori teabel põhinevate toodete ja täiendavate toodete innovatsioon; väiksemad tehingukulud ja avaliku sektori tõhususe suurenemine; ning avaliku ja erateabe sagedasem ühendamine uute kaupade tootmiseks.

1.2. Üldine taust

Riigiasutused toodavad, koguvad või säilitavad suurt hulka teavet ja infosisu, alates statistilistest, majanduslikest või keskkonnaandmetest kuni arhiivimaterjali ning raamatute või kunstiteoste kogudeni. Digitaalrevolutsioon on märkimisväärselt tõstnud selle ressursi väärtust uuenduslike toodete või teenuste jaoks, mis kasutavad andmeid toormaterjalina.

Præguseks tunnustatakse laialdaselt andmeressursside, sealhulgas avalike andmete kättesaadavaks tegemise majanduslikku tähtsust. Näiteks on ajakirja *The Economist* 2010. aasta aruande kohaselt andmed muutunud „kapitali ja tööjõuga peaaegu võrdseks majanduslikuks tootmissisendiks”² ning aruandes *Digital Britain Final Report* sedastatakse, et andmed on „innovatsiooni vääriring ja teadmiste põhineva majanduse elujõud”³. Hiljutise uuringu kohaselt oli avaliku sektori teabe koguturg 2008. aastal liidus 28 miljardit eurot⁴. Samast uuringust nähtub, et üldine majanduslik kasu, mida annab avaliku sektori teabe suurem avatus hõlpsa juurdepääsu võimaldamise kaudu, on EL 27 riikides ligikaudu 40 miljardit eurot aastas. Avaliku sektori teabe rakendustest ja kasutamisest saadav otsene ja kaudne majanduslik kogutulu kogu EL 27 riikide majanduses oleks ligikaudu 140 miljardit eurot aastas.

Lisaks majanduskasvu soodustava innovatsiooni ja loovuse edendamisele suurendab vabalt kättesaadav avalik teave ka kodanike mõjuvõimu, tõhustades seega osalusdemokraatiat ning edendades läbipaistvat, vastutavat ja tõhusamat valitsemist.

² <http://www.economist.com/node/15557443>.

³ <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/+/interactive.bis.gov.uk/digitalbritain/report/>, lk 214.

⁴ Ülevaade avaliku sektori teabe taaskasutamist ja sellega seotud turuarenguid käsitlevatest hiljutistest uuringutest, G. Vickery, august 2011.

Direktiivi proovikiviks on kehtestada turu jaoks optimaalne õigusraamistik, millega hõlbustatakse ja edendatakse kättesaadavate avalike andmete taaskasutamist ärilistel ja mitteärilistel eesmärkidel. Seega on direktiivi ja selle läbivaatamise lõppeesmärk algatada avaliku sektori hoiakute muutmine, luues soodsa keskkonna kõrge lisandväärtusega tegevustele, mis põhinevad avalike teaberessursside taaskasutamisel.

Direktiivi läbivaatamine on seega osa Euroopa digitaalarengu tegevuskavast ning Euroopa 2020. aasta strateegiast, mis on suunatud arukale, jätkusuutlikule ja kaasavale majanduskasvule⁵. Läbivaatamine on tegelikult üks digitaalarengu tegevuskava põhimeetmetest (põhimeede 1c).

1.3. Kooskõla muude tegevuspõhimõtetega

1.3.1. Avaliku sektori teabe poliitika ja liidu konkurentsieeskirjad

Avaliku sektori teabe direktiivi üheks eesmärgiks on konkurentsimoonutuste piiramine liidu turul ning seega võrdsete võimaluste loomine kõigile avaliku sektori teabe potentsiaalsetele taaskasutajatele. Sellega seoses on avaliku sektori teabe direktiivis täpsustatud liidu üldisemaid konkurentsieeskirju, nimelt on artikli 10 lõikega 2 keelatud ristsubsideerimine ja artikliga 11 on teatavate eranditega keelatud ainuõiguslikud lepingud.

1.3.2. Avaliku sektori teabe poliitika ja keskkonnapoliitika

Avaliku sektori teabe direktiiv, direktiiv 2003/4 keskkonnateabele avaliku juurdepääsu kohta (Århusi direktiiv) ning direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE), moodustavad üheskoos liidu meetmete kogumiku, mille eesmärk on tagada riigiasutuste valduses oleva keskkonnateabe võimalikult lai levik. Kuigi nimetatud direktiividel puuduvad ühised otsesed eesmärgid, täiendavad nad teineteist ja neid ühendab üldine eesmärk suurendada avaliku teabe läbipaistvust ja parandada selle kättesaadavust.

Keskkonnateabele avalikku juurdepääsu käsitlev direktiiv soodustab suuremat teadlikkust keskkonnaküsimustest, vaba arvamustevahetust, üldsuse tõhusamat osavõttu keskkonnaasjade üle otsustamises ning kokkuvõttes ka keskkonnaolukorra paranemist. See toetab komisjoni avaliku sektori teabe taaskasutamise poliitikat, kuna teabe laialdane kättesaadavus on selle taaskasutamise eeldus ning keskkonnateabe on väga oluline teabeallikas uute toodete ja teenuste loomisel. INSPIRE direktiiv mängib samasugust rolli seoses ruumiandmetega.

Lisaks on avaliku sektori teabe direktiiv eriti oluline tulevase ühise keskkonnateabesüsteemi kui terviku ühtsuse tagamisel.

1.3.3. Avaliku sektori teave ja integreeritud merenduspoliitika

2010. aasta septembris esitas komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule teatise „Merealased teadmised 2020”, mille eesmärk oli päästa valla Euroopa merealaste teadmiste potentsiaal. Selle kolmeosaline lähenemine, mille püüd on teha merendusandmete kasutamine lihtsamaks ja odavamaks, tõsta merendusandmete kasutajate konkurentsivõimet ning parandada teadmisi Euroopa merede ja ookeanide kohta, on kooskõlas komisjoni avaliku sektori teabe taaskasutamise poliitikaga ja toetab seda.

⁵ http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/index_en.htm.

1.3.4. Avaliku sektori teabe poliitika ja ühine transpordipoliitika

Uues transporti käsitlevas valges raamatus⁶ kavandatud 40 algatusest hõlmab üks raamtingimuste kehtestamist, et edendada intelligentsete süsteemide väljaarendamist ja kasutuselevõttu koostalitluslike ja mitmeliigiliste sõiduplaanide koostamisel, teabe edastamisel, veebipõhisel broneerimisel ja uute piletimüügisüsteemide rakendamisel.

Kõnealune algatus on otseselt seotud tegevuskavaga⁷ intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtuks maanteetranspordi ja seda muude transpordiliikidega ühendavate liideste puhul, mille komisjon võttis vastu 2008. aasta detsembris, ning 7. juuli 2010. aasta direktiiviga 2010/40/EL, mis käsitleb raamistikku intelligentsete transpordisüsteemide kasutuselevõtmiseks maanteetranspordis ja liideste jaoks teiste transpordiliikidega⁸. Nimetatud kahe vahendi eesmärk on kiirendada ja koordineerida selliste intelligentsete transpordisüsteemide rakenduste kasutuselevõttu nagu reaalajas liiklusteabeteenuste ja reisiteabeteenuste pakkumine liidu tasandil.

Direktiivi 2010/40/EL kohaselt võtab komisjon vastu siduvad spetsifikatsioonid reaalajas liiklusteabeteenuste ja reisiteabeteenuste pakkumiseks kogu ELis, et käsitleda transpordiametiasutuste pakutavaid liikluskorraldusandmeid ja tagada eraettevõtjate juurdepääs asjakohastele avaliku sektori andmetele.

Sellised spetsifikatsioonid, kuid ka võimalik järelmeetmena esitatav seadusandlik ettepanek ühistranspordiga seonduva teabe kättesaadavuse ja taaskasutamise tagamiseks võiksid märkimisväärselt toetada komisjoni avaliku sektori teabe taaskasutamise poliitikat, andes kodanikele ja ettevõtjatele õiguse saada teavet liikluse või ühistranspordi kohta ning taaskasutada seda uutes toodetes ja teenustes, mis põhinevad kõnealuse teabe ülimalt dünaamilisel sisul. See toetab komisjoni avaliku sektori teabe taaskasutamise poliitikat.

1.3.5. Avaliku sektori teabe poliitika ja algatus avatud juurdepääsu kohta teadusinfole

Teadusinfo vallas on komisjoni eesmärk saada võimalikult suurt kasu infotehnoloogiast (internet, superarvutirakenduste võrgud, andmeotsing), et parandada teadusinfo kättesaadavust ning hõlbustada selle taaskasutamist. Avatud juurdepääsu poliitika eesmärk on teha teadusartiklid ja teadusandmed lugejatele veebis vabalt kättesaadavaks. Komisjon kavatseb võtta meetmeid teadusinfo kättesaadavuse ja säilitamise soodustamiseks, see hõlmab ka liidu eelarvest rahastatavaid väljaandeid ning uurimisprojektide andmeid.

Komisjoni sihid kõnealuses valdkonnas on tihedalt seotud avaliku sektori teabe direktiivi eesmärkidega selles mõttes, et mõlema eesmärk on parandada avaliku teabe kättesaadavust ja taaskasutamist Euroopas.

1.3.6. Avaliku sektori teabe poliitika ning digiteerimise ja kultuuripärandi poliitika

Kultuurikogude digiteerimine edendab juurdepääsu kultuurile, hõlbustades Euroopa kultuuriasutuste valduses oleva Euroopa kultuuripärandi — raamatute, kaartide, audiosalvestuste, filmide, käsikirjade, muuseumieksponaatide jne — kasutamist tööks,

⁶ VALGE RAAMAT Euroopa ühtse transpordipiirkonna tegevuskava – Konkurentsivõimelise ja ressursitõhusa transpordisüsteemi suunas. KOM(2011) 144 (lõplik) (28.3.2011).

⁷ KOM(2008) 886 (lõplik)/2 – parandus 20.3.2009.

⁸ ELT L 207, 6.8.2010, lk 1.

õppimiseks ja meelelahutuseks. Digiteerimise läbi saab neist ressurssidest samas digitaalmajanduse püsivara, mis aitab luua arvukaid innovatsioonivõimalusi, kuigi digitaalsete kultuurivarade täielik kasutamine on veel lapsekingades. Ärimudeleid uuritakse ja äritegevus on algamas. Eesmärgid tagada avaliku sektori teabe laialdane kättesaadavus (avaliku sektori teabe direktiiv) ning teha digiteeritud kultuurivarad loomingulistele ja uuenduslikele ettevõtjatele kättesaadavaks (digiteerimise poliitika) on täielikult vastavuses, toetavad üksteist ning on täielikult kooskõlas Euroopa kultuurivaldkonna tegevuskava ja nõukogu kultuurivaldkonna töökavaga.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

2.1.1. Avalik arutelu

Direktiivi läbivaatamise kohta korraldati internetis laiaulatuslik ja komisjoni standarditele vastav avalik arutelu. Konsultatsioon toimus ajavahemikus 9. septembrist 2010 kuni 30. novembrini 2010. See avaldati komisjoni veebilehel „Sinu hää Euroopas”:
(<http://ec.europa.eu/yourvoice/ipm/forms/dispatch?form=psidirective2010>).

Avaliku konsultatsiooni käivitamisel avaldati pressiteade. Arutelu algatamist reklaamiti ka Twitteris, komisjoni infoühiskonna peadirektoraadi avaliku sektori teavet käsitleval veebisaidil

(http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm) ning Euroopa avaliku sektori teabele suunatud portaalis ePSIplatform⁹. Lisaks teavitati konsultatsioonist sidusrühmi ning neid kutsuti üles saatma oma seisukohti oma ühenduste kaudu või e-posti teel. Arutelust kutsuti osa võtma kõik huvitatud isikud, sealhulgas valitsused, avaliku sektori infosisu valdajad (sealhulgas sektoritest, mis on praegu direktiivi reguleerimisalast välja jäetud), ärilised ja mitteärilised taaskasutajad, eksperdid, akadeemikud ning kodanikud.

Arutelu tulemusena saadi 598 vastust, mis avaldati avaliku sektori teavet käsitleval komisjoni veebisaidil¹⁰. Vastused esindasid kõiki erinevaid osapooli avaliku sektori teabe väärtusahelas: avaliku sektori infosisu valdajad (8 %), muud riigiasutused, kelle valduses ei ole avaliku sektori teavet (4 %), avaliku sektori teabe taaskasutajad (13 %), akadeemikud ja eksperdid (23 %), kodanikud (48 %) ning muud vastajad (4 %).

Valdav osa vastanutest osutas, et avaliku sektori teabe taaskasutamine ei ole veel saavutanud oma täit potentsiaali ning toetas täiendavate meetmete võtmist taaskasutamise edendamiseks ning avaliku sektori teabel baseeruvate toodete ja teenuste piiriüleseks pakkumiseks. Paljud vastajad pooldasid direktiivi muutmist; pooldajate osakaal ulatus ligikaudu 40 %st avaliku sektori infosisu valdajate puhul kuni üle 70 %ni taaskasutajate puhul. Õigusakti muudatuste ja täiendavate mittesiduvate suuniste kohta esitatud ettepanekud ei erinenud märkimisväärselt konkreetsete vastajarühmade lõikes, kuid enamik toetas üldpõhimõtte muutmist taaskasutamise õiguse kehtestamiseks ning täiendavate meetmete vastuvõtmist (avalike andmeressursside avamine ja taaskasutamise hõlbustamine, näiteks kättesaadavate dokumentide loetelud, litsentsi saamise tingimuste lihtsustamine või nendest loobumine, piirkulud jne).

⁹ <http://www.epsiplatform.eu/>.

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/index_en.htm.

Kõik vastajad pöörasid suurt tähelepanu ka tasu võtmise küsimusele. Arvukatest vastustest ilmneb, et paljud tasu võtmise küsimused nõuavad selgitamist ja suuniseid, sealhulgas tasu võtmise strateegia või tasuta juurdepääs ning aktsepteeritavad tasud. Sidusrühmad ei pooldanud taaskasutamise eest sellise tasu võtmist, mis põhineks täielikul või osalisel kulude hüvitamisel. Vastajad nõudsid sageli kas tasu võtmise keelamist või mõiste „mõistlik investeeringutulu” selgitamist. Enamik toetas seda, et mitteärilistel eesmärkidel taaskasutamine oleks tasuta. Piirkulude lahendusele esitasid kõigi kategooriate vastajad palju poolt- ja vastuargumente ning selles küsimuses puudub üksmeel.

Kõigi sektorite vastajad väljendasid üldiselt vajadust toetus- ja rakendusmeetmete järele avaliku sektori teabe taaskasutamise edendamiseks, sealhulgas piiriülesest. Kõnealused meetmed ulatuvad temaatilistest suunistest (litsentsimine, tasu võtmine, andmete kvaliteet) riiklike andmeportaalide väljatöötamise ning üleeuroopalise ja ühtse andmete juurdepääsu punkti rajamise toetuseni.

Kokkuvõttes võib öelda, et konsulteerimisel saadud vastused näitavad, et 2009. aasta läbivaatamisega võrreldes on taaskasutamise kultuur arenenud paljudes liikmesriikides (eriti Ühendkuningriigis, Prantsusmaal ja Taanis). Siiski on veel palju teha, et avaliku sektori teabe taaskasutamise võimalusi maksimaalselt ära kasutada ja täiel määral ära kasutada eeskirju, mis kehtestati 2003. aasta avaliku sektori teabe direktiiviga, mille mitmeid sätteid on tarvis muuta või täpsustada. Lisaks näitab vastajate üksmeele või nende konkreetsete suundumuste puudumine avaliku sektori teabe taaskasutamise eest tasu võtmise küsimuses seda, et kõigile üheselt sobivat lahendust ei ole ja et arvesse tuleb võtta nii avaliku sektori teabe valdajate kui ka selle taaskasutajatele vajadusi, et mitte takistada andmete taaskasutamist.

Saadud vastuseid võeti arvesse valikuvõimaluste hindamisel, mille tuginedes jõuti käesoleva ettepanekuga hõlmatud seadusandlike ja mittesiduvate meetmete paketi.

2.1.2. Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine

Viimase paari aasta jooksul on komisjon avaliku sektori teabe taaskasutamise turu erinevate aspektide hindamiseks, sealhulgas majanduslikuks hindamiseks viinud läbi järgmised uuringud: MEPSIR (Euroopa avaliku sektori teaberessursside mõõtmine),¹¹ ainuõiguslike lepingute uuring,¹² majanduslikud näitajad ja juhtumiuuringud avaliku sektori teabe hinnakujundusmudelite kohta,¹³ avaliku sektori teabe hinnakujundusmudelite uuring (Deloitte, veel avaldamata), avaliku sektori teabe turuväärtuse uuring (Vickery, veel avaldamata), kultuurimaterjali taaskasutamise uuring¹⁴.

Uuringutes mõõdeti avaliku sektori teabe taaskasutamist liikmesriikides, hinnati avaliku sektori teabe turu üldist suurust liidus (aastal 2006 ja aastatel 2010–2011), hinnati direktiivi artikli 11 alusel avaliku sektori asutuste sõlmitavate ainuõiguslike lepingute võimalikkust, tutvustati avaliku sektori teabega seonduvaid praeguseid arenguid liikmesriikides, anti nõu, milliseid majanduslikke näitajaid võiks kasutada avaliku sektori teabe taaskasutamise mõõtmiseks, hinnati erinevaid avaliku sektori teabe esitamise ja hinnakujunduse mudeleid ning anti ülevaade avaliku sektori teabe taaskasutamisest kultuurivaldkonnas. Kõnealuste

¹¹ http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/actions_eu/policy_actions/mepsir/index_en.htm.

¹² http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/facilitating_reuse/exclusive_agreements/index_en.htm.

¹³ http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/economic_study_report_final.pdf.

¹⁴ <http://tinyurl.com/culturePSI>.

uuringu tulemustest on saadud väärtuslikku majanduslikku teavet, mis võimaldab välja selgitada avaliku sektori teabe direktiivi muutmise kõige asjakohasemad variandid.

Avaliku sektori teabe õiguslikke asjaolusid käsitleva temaatilise võrgustiku LAPSI¹⁵ (*Legal Aspects of Public Sector Information*) raames läbiviidud uuringu tulemusena on komisjonile saanud lisaks kättesaadavaks oluline õiguslik analüüs, milles käsitleti õiguslikke tagajärgi, mis on seotud teatavate avaliku sektori teabe taaskasutamise küsimustega, nagu erandid üldreeglist nõuda piirkulu tasumist, mõisted „avalik-õiguslik ülesanne” ja mittediskrimineerimine, küsimus, kas riigi osalusega ettevõtjat peaksid olema hõlmatud avaliku sektori teabe direktiiviga, ning litsentsimistingimused.

Liikmesriike ja sidusrühmi hõlmavate koostöövõrkude, nendega tehtud koostöö, kooskõlastamise ja nende teadlikkuse tõstmise kaudu on kogutud ka lisateavet. Portaalis ePSIplatform on kättesaadav ulatuslik avaliku sektori teave kogu liidust¹⁶.

2.1.3. Mõju hindamine

Mõju hindamisel uuriti viit võimalust, mille abil lahendada tuvastatud probleeme, milleks on avaliku sektori teabe taaskasutamise eeskirjade ebaselgus ja vähene läbipaistvus, suletud teaberessursid, liiga kõrged tasud, võrdsete võimaluste puudumine, taaskasutamist käsitlevate sätete puudulik jõustamine ning üksikute liikmesriikide ebajärjekindel lähenemisviis. Kui direktiivi kehtetuks tunnistamine kõrvale jätta, jagunevad valikuvõimalused laias laastus kahte kategooriasse — need, mis hõlmavad kehtivate sätete säilitamist ning need, mis hõlmavad muudatusi, alates lihtsatest tehnilisest kohendustest kuni sätete nimetamisväärse muutmiseni.

1. võimalus: poliitika muutmata jätmine: direktiivi ei muudeta (baasstsenaarium)

Valik, mille raames poliitikat ei muudeta, tähendab avaliku sektori teabe taaskasutamise seisukohast, et kohaldatakse jätkuvalt direktiivi kehtivaid sätteid ja riiklikke ülevõtmisvahendeid.

2. võimalus: liidu praeguste meetmete katkestamine: avaliku sektori teabe direktiivi kehtetuks tunnistamine

Avaliku sektori teabe direktiivis on kehtestatud põhitingimused avaliku sektori teabe taaskasutamisele kogu liidus ning see on muutunud liikmesriikide poliitilisi strateegiaid ja õigusakte. Ilma direktiivita oleks liikmesriikidel vabadus tunnistada kehtetuks või muuta avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevaid siseriiklikke rakendusakte. Sellega kõrvaldataks tõepoolest kõik õiguslikud kohustused, mida direktiiv ja ülevõtmisvahendid praegu sisaldavad.

3. võimalus: mittesiduvad meetmed

Kõnealuste vahendite, nt komisjoni suuniste või soovitusetega antakse lisateavet ja/või tõlgendusi avaliku sektori teabe direktiivi teatavate sätete kohta. Mittesiduvad meetmed hõlmaksid näiteks litsentsimissätetega seonduvaid soovitusi, suuniseid tehniliste vormingute või hinnaarvutuste kohta (sealhulgas piirkulu arvutamiseks).

¹⁵ <http://www.lapsi-project.eu/>.

¹⁶ <http://www.epsiplatform.eu/>.

4. võimalus: õigusakti muudatused

Nimetatud valikuga muudetakse direktiivi sisu, st selle sätetega ettenähtud õigusi ja kohustusi. See hõlmab järgmist: i) direktiivi reguleerimisala laiendamine, et hõlmata ka praegu väljajäetud sektorid (kultuuri-, haridus- ja teadusasutused ning ka avalik-õiguslikud ringhäälinguorganisatsioonid); ii) eeskirja kehtestamine piirkulul põhineva tasu jaoks ja selle eeskirja võimalikud erandid; iii) üldpõhimõtte muutmine, et teha kättesaadavad dokumendid taaskasutatavaks; iv) nõue avaldada andmed masinloetavas vormingus; v) nõue määrata sõltumatu reguleeriv asutus ning kehtestada tõhus ja tulemuslik hüvitismehhanism; vi) tasu võtmise nõuete täitmist käsitleva tõendamiskohustuse ümberpööramine; vii) nõue, mille kohaselt tuleb „avalik-õigusliku ülesande” ulatus kindlaks määrata üksnes seadusandlike vahenditega.

5. võimalus: pakettlahendus

Valik, mis ühendaks taaskasutamist käsitleva raamistiku sisulised muudatused (4. võimalus) ja lisasuunised põhimõtete kohta, mida riigi ametiasutused peavad järgima, kui nad rakendavad suuniseid riiklikul tasandil (3. võimalus).

Mõju hindamise tulemus

Mõju hindamisel kaaluti ühelt poolt avaliku sektori teabel põhinevate toodete ja teenuste suutlikkust tuua majanduslikku ja sotsiaalset kasu kõigile tarbijatele ning teiselt poolt majanduslikke ja sotsiaalseid kulusid, mis tulenevad võimalikust saamata jäänud tulust, kui avalike andmete taaskasutamist lubatakse tasuta või väikese tasu eest. Erilist tähelepanu pöörati asjaolule, et kõnealuse valdkonna poliitika peab tagama võrdsed võimalused „hübriidsetele” riigiasutustele, kes tegelevad riiklike vahendite abil enda toodetud või kogutud teabe taaskasutamise ärielistel eesmärkidel ning nende eraõiguslikele konkurentidele ja sellele, et avalikule sektorile ei avaldataks ebaproportsionaalset koormust, mis ohustaks avaliku sektori teabe tootmist, sellesse investeerimist ja sellega seotud uuendustegevust.

Hindamise kohaselt suurendab kehtiva õigusraamistiku säilitamine (1. võimalus) erinevate lähenemisviiside tõenäosust riiklikul tasandil, tekitades õiguslikku ebakindlust ja moonutades konkurentsitingimusi siseturul.

Direktiivi kehtetuks tunnistamine (2. võimalus) kõrvaldaks avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevate liidu tasandi minimaalsete eeskirjade loodud turvaabinõu. Liikmesriikidele tegutsemiseks vabade käte andmine valdkonnas, mille suhtes on varem kohaldatud liidu tasandil ühtlustatud eeskirju, suurendaks veelgi õiguslikku ebakindlust ja riikide lähenemisviiside erinevust ning kahjustaks seega konkurentsi ja avaliku sektori teabe taaskasutamise siseturgu. Direktiivi kehtetuks tunnistamine oleks ühtlasi täielikult vastuolus asjaomaste andmetele juurdepääsu ja nende taaskasutatavust käsitlevate liidu ja riikliku tasandi algatustega.

Üksnes mittesiduvate meetmete kehtestamine (3. võimalus) hõlbustab avaliku sektori teabe direktiivis sätestatud litsentsimise ja tasu võtmise eeskirjade kohaldamist, kuid suurendab siiski tõenäosust, et riikliku tasandi lähenemisviisid erinevad üksteisest, mis omakorda tekitab õiguslikku ebakindlust ja moonutab konkurentsitingimusi siseturul.

Direktiivi kehtivate sätete muutmine (4. võimalus) aitab luua taaskasutamist soodustavama õigusraamistiku: see laiendab direktiivi reguleerimisala, hõlmates ka kultuurimaterjali,

kehtestab liidu tasandil juriidilist jõudu omava õiguse avaliku sektori teabe taaskasutamiseks, alandab avaliku sektori teabe taaskasutamise hindu, tõhustab hüvitismehhanismi taaskasutamist käsitleva õiguse jõustamiseks ning tagab võrdsemad võimalused riigiasutustele ja konkureerivatele erasektori taaskasutajatele. Selle variandi puhul seondub üksikute sätete, eelkõige kulude arvutamist ja litsentsimistingimusi käsitlevate sätete kohaldamisega siiski erinevuste ja õigusliku ebakindluse oht

Õigusakti muudatuste ja mittesiduvate meetmete liitmine (5. valikuvõimalus) ühendab 3. ja 4. võimalusest saadava kasu. Seega tagab nimetatud poliitikavalik taaskasutamist soodustavate riiklike regulatiivsete strateegiate lähenemise kogu siseturul, suurendades sellega õiguskindlust, lisades stiimuleid ja vähendades avaliku sektori teabe taaskasutamise takistusi. Mõju hindamisel tehtud analüüsist nähtub, et siseriiklikke tingimusi arvesse võttes pakub kõnealune võimalus parimat tasakaalu avaliku sektori teabe taaskasutamise, ühtlustamise ja õiguskindluse edendamisel.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Õiguslik alus

Avaliku sektori teabe direktiiv võeti vastu ELi toimimise lepingu artikli 114 põhjal (ELi lepingu artikkel 95), kuna selle sisu hõlmab siseturu nõuetekohast toimimist ja teenuste vaba ringlemist. Seepärast tuleb kõnealust direktiivi muuta samadel alustel.

3.2. Subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõte

Avaliku sektori teabe direktiiv võeti vastu ELi toimimise lepingu artikli 114 põhjal (varem ELi lepingu artikkel 95). Direktiivi läbivaatamise üldeesmärk on kõrvaldada liikmesriikide vahel eksisteerivad ja tekkivad erinevused avaliku sektori teabe kasutamises, mis takistavad selle ressursi täieliku majandusliku potentsiaali saavutamist. Konkreetsed eesmärgid on aidata kaasa avaliku sektori teabel põhinevate toodete ja teenuste loomisele liidu tasandil, tagada avaliku sektori teabe tõhus piiriülene kasutamine lisandväärtusega toodete ja teenuste puhul, piirata konkurentsimoonutusi liidu turul ning takistada liikmesriikidevaheliste erinevuste süvenemist avaliku sektori teabe taaskasutamise küsimuses.

Ettepaneku sisu vastab nimetatud eesmärkidele.

Võrreldes 2002. aastaga, mil komisjon esitas ettepaneku direktiivi kohta, tunnustatakse nüüd üha laialdasemalt avatud andmete, eelkõige valitsusandmete majanduslikku tähtsust uute teabeteenuste ja -toodete alusena. Kuigi avaliku sektori teabe taaskasutamise põhiraamistikku on liidu tasandil ühtlustatud, on teatavad probleemid siiski alles ja tekkinud on ka uusi küsimusi.

Selle tulemusena leiavad sidusrühmad, et kehtiv õigusraamistik ei suuda enam tagada tingimusi, millega maksimeeritakse avalike andmeressursside võimalikku kasu Euroopas. Avaliku sektori teabel põhineva tegevuse arenedes on osa kehtivatest sisulistest eeskirjadest hakanud takistama avaliku sektori teabe taaskasutamisel põhineva tegevuse arendamist ja toonud kaasa killustatud siseturu.

Kehtivat tasu võtmise süsteemi, mis põhineb kulude hüvitamisel, nagu on lubatud direktiivi eeskirjadega, peetakse avalike andmete taaskasutamisel põhinevate tegevuste edendamiseks ebapiisavaks. Üksnes ühtlustamisega liidu tasandil võidakse tagada, et tasu võtmist käsitlev

vaikimisi kehtiv eeskiri ja sellega seotud erandid on sarnased kogu liidus, et edendada taaskasutamistegevusi.

Lisaks on mõnedes liikmesriikides riigiasutustel õigus otsustada, kas lubada taaskasutamist¹⁷. Selle tulemusena on „*avaliku teabe taaskasutamine liikmesriigiti puudulikult ühtlustatud, see võib kehtida ka (avaliku) liiklusteabe kohta*”¹⁸. Liidu tasandi meetmed on vajalikud näiteks selle tagamiseks, et väärtusliku ja põhilise avaliku sektori teabe taaskasutamine oleks lubatud kõikides liikmesriikides ning et üksikud äritegevusega tegelevad riigiasutused ei takistaks uuenduslike toodete ja teenuste arendamist.

Lisaks on mitmetes liikmesriikides raske kasutada hüvitamismehhanismi tõhusalt olukordades, kus avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevaid eeskirju on rikutud, mis paneb aga taaskasutajad loobuma paljutõotavatest taaskasutusprojektidest liidu eri paigus.

Aluspõhimõtte, tasu võtmise süsteemi, reguleerimisala ja jõustamismehhanismi täiendavat ühtlustamist, mille eesmärk on leevendada siseturu killustatust ning edendada avaliku sektori teabel põhinevaid piiriüleseid tooteid ja teenuseid, ei saa saavutada üksnes liikmesriigi tasandil võetud meetmetega.

Reguleerimisalaga seoses ei ole läbivaatamise eesmärk otseselt või kaudselt reguleerida juurdepääsuõigust avalikele dokumentidele, see kuulub jätkuvalt üksnes liikmesriikide ainupädevusse. Läbivaadatud sätted kehtiksid selliste dokumentide taaskasutamise suhtes, mis on üldiselt kättesaadavad, sealhulgas riiklike juurdepääsueeskirjade alusel.

Direktiivi läbivaatamise eesmärk ei ole ka reguleerida isikuandmete töötlemist avaliku sektori asutuste poolt või intellektuaalomandi õiguste staatust; direktiiv ei mõjuta neid enamal määral kui see, mida direktiivi kehtivad eeskirjad juba hõlmavad.

Ilma liidu tasandi sihtmeetmeteta võivad riikliku tasandi reguleerivad meetmed, mille rakendamiseks on mitmes liikmesriigis juba alustatud, süvendada juba olemasolevaid märkimisväärsed erinevusi. Täiendava ühtlustamise puudumisel takistavad sellised kehtivad siseriiklikud sätted siseturu toimimist. Seevastu piirdub liidu tegevus tuvastatud takistuste kõrvaldamise või ennetamisega.

¹⁷ Ühendkuningriik. Avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlev määrus, 2005. Määruse artikli 7 lõige 1: „Avaliku sektori asutus võib anda loa taaskasutamiseks”.

¹⁸ Uuring liiklus- ja reisiteabele tagatud juurdepääsu ning üldiste liiklusteabeteenuste tasuta pakkumise kohta, Lyon, 11. oktoober 2010.

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega muudetakse direktiivi 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe
taaskasutamise kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu riikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,¹⁹
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,²⁰
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. novembri 2003. aasta direktiiviga 2003/98/EÜ avaliku sektori valduses oleva teabe taaskasutamise kohta²¹ kehtestatakse miinimumeeskirjad, mis reguleerivad liikmesriikide avaliku sektori asutuste valduses olevate olemasolevate dokumentide taaskasutamist ja nende taaskasutamist soodustavaid praktilisi abinõusid.
- (2) Avatud andmeid käsitlev poliitika, mis soodustab minimaalsete või puuduvate õiguslike, tehniliste või rahaliste piirangutega avaliku sektori teabe laialdast kättesaadavust ja taaskasutamist ärilisel või mitteärilisel eesmärgil, võib mängida olulist rolli uute teenuste käivitamisel, mis põhinevad uuenduslikel viisidel kõnealuse teabe kombineerimiseks ja kasutamiseks. See eeldab siiski, et dokumentide taaskasutamise lubade andmise võimalused on liidu tasandil võrdsed ning seda ei ole võimalik saavutada liikmesriikide või asjaomaste riigiasutuste erinevate eeskirjadega ja tavadega.

¹⁹ ELT C , , lk .

²⁰ ELT C , , lk .

²¹ ELT L 345, 31.12.2003, lk 90.

- (3) Avaliku sektori asutuse valduses olevate dokumentide taaskasutamise lubamine annab lisaväärtust taaskasutajatele, lõppkasutajatele ja ühiskonnale tervikuna ning sageli ka asjaomasele avaliku sektori asutusele endale, sest taaskasutamise abil saadakse taaskasutajatelt ja lõppkasutajatelt tagasisidet, mille abil saab omanik parandada kogutud teabe kvaliteeti.
- (4) Pärast seda, kui 2003. aastal võeti vastu esimesed avaliku sektori teabe taaskasutamist käsitlevad eeskirjad, on maailmas eksisteerivate andmete, sealhulgas avalike andmete hulk plahvatuslikult kasvanud ning on hakatud looma ja koguma uusi andmeliike. Samal ajal oleme tunnistanud sellele, et andmete analüüsimise, kasutamise ja töötlemise tehnoloogiates toimuvad pidev areng. Kiire tehnoloogiline areng võimaldab luua uusi teenuseid ja rakendusi, mis põhinevad andmete kasutamisel, koondamisel ja kombineerimisel. 2003. aastal vastuvõetud eeskirjad ei ole suutnud nende kiirete muutustega sammu pidada, mistõttu eksisteerib oht, et ei kasutata ära avalike andmete taaskasutamise pakutavaid majanduslikke ja sotsiaalseid võimalusi.
- (5) Samal ajal on liikmesriigid nüüdseks kehtestanud direktiivi 2003/98/EÜ alusel taaskasutamise poliitika ning osa liikmesriike on selleks, et teha kättesaadavate avalike andmete taaskasutamine kodanikele ja ettevõtjatele lihtsamaks, võtnud vastu avatud andmetega seotud sihikindlad strateegiad, mis lähevad kaugemale direktiivis sätestatud miinimumtasemest. Selleks, et liikmesriikide kehtestatud erinevad eeskirjad ei takistaks toodete ja teenuste piiriülest pakkumist ja selleks, et võimaldada võrreldavate avalike andmekogumite taaskasutamist nendel põhinevates üleeuroopalistes rakendustes, on vaja ühtlustada ka liidusisesel teabeturul taaskasutamiseks kättesaadava avaliku teabe miinimumtase, kooskõlas asjaomase juurdepääsukorraga.
- (6) Direktiiviga 2003/98/EÜ ei ole ette nähtud dokumentide taaskasutamise lubamise kohustust. Taaskasutamise lubamise või mittelubamise üle otsustamine jääb liikmesriikide või asjaomase avaliku sektori asutuse pädevusse. Samas tugineb direktiiv dokumentidele juurdepääsu käsitlevatele siseriiklikele eeskirjadele. Mõned liikmesriigid on taaskasutamise õiguse sidunud otseselt juurdepääsuõigusega, nii et kõik üldiselt kättesaadavad dokumendid on taaskasutatavad. Teistes liikmesriikides on kahe eeskirjade kogumi vaheline seos ebaselgem, mis tekitab õiguslikku ebakindlust.
- (7) Direktiivis 2003/98/EÜ tuleks seetõttu sätestada liikmesriikide selge kohustus teha kõik üldiselt kättesaadavad dokumendid taaskasutatavaks. Kuna selline kohustus kujutab endast dokumentide autorite intellektuaalomandi õiguste piiramist, peaks selline seos juurdepääsuõiguse ja kasutusõiguse vahel piirduma sellega, mis on otseselt vajalik kohustuse kehtestamise eesmärkide saavutamiseks. Sellega seoses tuleks direktiivi 2003/98/EÜ reguleerimisalast välja jätta dokumendid, mille intellektuaalomandi õigused kuuluvad kolmandatele isikutele, võttes arvesse liidu õigusakte ning liikmesriikide ja liidu rahvusvahelisi kohustusi, eelkõige Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioonist ning intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingust (TRIPS-leping) tulenevaid kohustusi. Kui raamatukogude (sh ülikoolide raamatukogude), muuseumide või arhiivide valduses olev dokument, mida kaitsevad endiselt intellektuaalomandi õigused, kuulub algselt kolmandale isikule, tuleks seda dokumenti käesoleva direktiivi rakendamisel pidada dokumendiks, mille intellektuaalomandi õigused kuuluvad kolmandatele isikutele.

- (8) Direktiivi 2003/98/EÜ kohaldamine ei tohiks piirata riiklikest eeskirjadest tulenevaid avaliku sektori asutuste töötajate võimalikke õigusi.
- (9) Lisaks, kui dokument tehakse taaskasutamiseks kättesaadavaks, peaks asjaomasele avaliku sektori asutusele jääma õigus dokumenti kasutada.
- (10) Direktiivi reguleerimisala laiendatakse raamatukogudele (sh ülikoolide raamatukogud), muuseumidele ja arhiividele. Direktiivi ei kohaldata muude kultuuriasutuste suhtes, nagu ooperi- ja balletiteatrid või teatrid ega ka nende juurde kuuluvate arhiivide suhtes.
- (11) Taaskasutamise soodustamiseks peaksid avaliku sektori asutused tegema dokumendid kättesaadavaks masinloetaval kujul, võimaluse ja vajaduse korral koos nende metaandmetega, ning sellises vormingus, mis tagab koostalitlusvõime, näiteks töödeldes neid viisil, mis on kooskõlas ruumiandmete kokkusobivuse ja kasutatavuse nõudeid reguleerivate põhimõtetega vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiivile 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE)²².
- (12) Kui dokumentide taaskasutamise eest võetakse tasu, peaks see põhimõtteliselt piirduma dokumentide paljundamisest ja levitamisest tulenevate piirkuludega, välja arvatud juhul, kui kõrgemad tasud on erandkorras põhjendatud objektiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumidega. Eelkõige tuleks arvesse võtta vajadust mitte takistada selliste avaliku sektori asutuste normaalset toimimist, kes katavad olulise osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud tegevuskuludest oma intellektuaalomandi õiguste kasutamisega. Dokumentide taaskasutamise eest tasu võtval avaliku sektori asutusel peaks olema kohustus tõendada, et tasud on kulupõhised ja vastavad asjaomastele piirangutele.
- (13) Dokumendi taaskasutamise seoses võivad avaliku sektori asutused kehtestada võimaluse korral taaskasutajatele tingimusi, näiteks nõuda allika äramärkimist. Avaliku sektori teabe taaskasutamise litsentsidega tuleks igal juhul kehtestada taaskasutamisele võimalikult vähe piiranguid. Siin võib olla oluline roll ka veebis kättesaadavatel avatud litsentsidel, mis annavad suuremad taaskasutamise õigused ilma tehnoloogiliste, rahaliste ja geograafiliste piiranguteta ning põhinevad avatud andmevormingutel. Seetõttu peaksid liikmesriigid soodustama valitsuse avatud litsentside kasutamist.
- (14) Selleks, et nõuetekohaselt rakendada käesoleva direktiivi mõningaid aspekte, nagu õiguskaitsevahendid, tasu võtmise põhimõtete ja aruandluskohustuse täitmine, on vaja, et järelevalvet teostaksid sõltumatud asutused, kes on avaliku sektori teabe taaskasutamise küsimustes pädevad. Liidu tasandi strateegiate kooskõla tagamiseks tuleks edendada sõltumatute asutuste vahelist koostööd, vahetades eelkõige teavet parimate tavade ja andmete taaskasutamise poliitika kohta.
- (15) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, milleks on soodustada kogu liitu hõlmavate avaliku sektori dokumentidel põhinevate teabetoodete ja -teenuste väljaarendamist, tagada, et eraettevõtted kasutavad avaliku sektori dokumente tõhusalt ja piiriülevalt

²² ELT L 108, 25.4.2007, lk 1.

lisandväärtusega teabetoodete ja -teenuste puhul ning piirata konkurentsimoonusi liidu turul, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada ning kavandatava meetme üleeuroopalist ulatust silmas pidades on neid seepärast võimalik paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttele. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärkide saavutamiseks.

- (16) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, sealhulgas õigust omandile (artikkel 17). Direktiivi ei tohi tõlgendada ega rakendada viisil, mis läheb vastuollu Euroopa inimõiguste konventsiooniga.
- (17) On vaja tagada, et liikmesriigid (vt põhjendus 19) esitavad komisjonile aruande avaliku sektori teabe taaskasutamise ulatuse, kõnealuse teabe kättesaadavaks tegemise tingimuste ja sõltumatu asutuse töö kohta. Liidu tasandi strateegiate kooskõla tagamiseks tuleks edendada sõltumatute asutuste vahelist koostööd, vahetades eelkõige teavet parimate tavade ja andmete taaskasutamise poliitika kohta.
- (18) Komisjon peaks abistama liikmesriike direktiivi järjekindlal rakendamisel, andes suuniseid, eelkõige tasu võtmise ja kulude arvutamise, soovitatud litsentsimistingimuste ja vormingute kohta, pärast konsulteerimist huvitatud isikutega.
- (19) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni [kuupäev] ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi komponentide ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud.
- (20) Seepärast tuleks direktiivi 2003/98/EÜ vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1
Direktiivi 2003/98/EÜ muudatused

Direktiivi 2003/98/EÜ muudetakse järgmiselt.

1. Muudatused artiklis 1 (Sisu ja reguleerimisala):

(1) lõike 2 punkt a asendatakse järgmisega:

„a) dokumentide suhtes, mille väljastamine ei kuulu asjaomaste avaliku sektori asutuste avalik-õiguslike ülesannete alla, nagu need on ette nähtud kõnealuse liikmesriigi seaduste või muude siduvate eeskirjadega;”;

(2) lõike 2 punkt e asendatakse järgmisega:

„e) dokumentide suhtes, mis on haridus- ja teadusasutuste, näiteks uurimisasutuste, sealhulgas vajaduse korral teadusuuringute tulemuste

edastamiseks loodud organisatsioonide, koolide ja ülikoolide (välja arvatud ülikoolide raamatukogud seoses muude dokumentidega kui teadustöö dokumendid, mida kaitsevad kolmandate isikute intellektuaalomandi õigused) valduses ning”;

(3) lõike 2 punkt f asendatakse järgmisega:

„f) dokumentide suhtes, mis on muude kultuuriasutuste kui raamatukogude, muuseumide ja arhiivide valduses.”;

(4) lõikes 4 asendatakse sõna „ühenduse” sõnaga „liidu”;

(5) lõike 5 lõppu lisatakse järgmine lause:

„Käesoleva direktiivi sätted ei piira avaliku sektori asutuste töötajate majanduslikke või moraalseid õigusi, mis võivad tuleneda riiklikest eeskirjadest.”.

2. Artiklile 2 (Mõisted) lisatakse järgmine lõige:

„6. „masinloetav” – digitaalsed dokumendid on piisavalt struktureeritud, nii et tarkvararakendused suudavad usaldusväärselt tuvastada üksikuid faktiväiteid ja nende sisemist struktuuri.”.

3. Artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3

Üldpõhimõte

(6) Liikmesriigid tagavad lõike 2 kohaselt, et artiklis 1 osutatud dokumendid on äriistel või mitteäriistel eesmärkidel taaskasutatavad kooskõlas III ja IV peatükis sätestatud tingimustega.

(7) Kui tegemist on dokumentidega, mille intellektuaalomandi õigused kuuluvad raamatukogudele (sh ülikoolide raamatukogud), muuseumidele ja arhiividele, tagavad liikmesriigid, et kui dokumentide taaskasutamine on lubatud, on kõnealused dokumendid äriistel või mitteäriistel eesmärkidel taaskasutatavad kooskõlas III ja IV peatükis sätestatud tingimustega.”.

4. Muudatused artiklis 4 (Taaskasutamistaotluste menetlemisel kohaldatavad nõuded):

(8) lõike 3 lõppu lisatakse järgmine lause:

„Kuid raamatukogud (sh ülikoolide raamatukogud), muuseumid ja arhiivid ei ole kohustatud sellist viidet lisama.”;

(9) lõike 4 lõppu lisatakse järgmine lause:

„Õiguskaitsevahendid hõlmavad läbivaatamise võimalust sellise sõltumatu asutuse poolt, kellele on antud reguleerimisalased erivolitused seoses avaliku

sektori teabe taaskasutamise ning kelle otsused on asjaomasele avaliku sektori asutusele siduvad.”.

5. Muudatused artiklis 5 (Pakutavad vormid):

(10) lõikes 1 asendatakse sõna „elektroonilistelt” sõnadega „masinloetaval kujul ja koos nende metaandmetega”.

6. Muudatused artiklis 6 (Tasu):

(11) artikli algusesse lisatakse järgmised lõiked:

„1. Kui dokumentide taaskasutamise eest võetakse tasu, piirdub avaliku sektori asutuste nõutav kogusumma dokumentide paljudamisest ja levitamisest tulenevate piirkuludega.”

„2. Erandjuhtudel, eelkõige juhul, kui avaliku sektori asutused katavad olulise osa oma avalik-õiguslike ülesannete täitmisega seotud tegevuskuludest oma intellektuaalomandi õiguste kasutamise arvel, võidakse avaliku sektori asutustel lubada võtta dokumentide taaskasutamise eest piirkulusid ületavat tasu, kooskõlas objektiiivsete, läbipaistvate ja kontrollitavate kriteeriumidega, tingimusel et see on üldsuse huvides ja selle kiidab heaks artikli 4 lõikes 4 osutatud sõltumatu asutus, ilma et see piiraks käesoleva artikli lõigete 3 ja 4 kohaldamist.”

„3. Olenemata lõigetest 1 ja 2 võivad raamatukogud (sh ülikoolide raamatukogud), muuseumid ja arhiivid nende valduses olevate dokumentide taaskasutamise eest võtta piirkulusid ületavat tasu.”;

(12) artikli 6 senine tekst muudetakse lõikeks 4;

(13) lisatakse uus lõige 5:

„Taaskasutamise eest tasu võtval avaliku sektori asutusel on kohustus tõendada, et tasu on kooskõlas käesoleva artikli nõuetega.”.

7. Artiklis 7 (Läbipaistvus) lisatakse sõnade „tasude arvutamisel” ette sõnad „või piirkulusid ületavate”.

8. Muudatused artiklis 8:

(1) lõige 1 asendatakse järgmisega:

„Avaliku sektori asutused võivad taaskasutamist lubada tingimusteta või kehtestada tingimusi, näiteks allikale viitamist, vajaduse korral litsentside abil. Need tingimused ei tohi taaskasutamise võimalusi põhjendamatult piirata ning neid ei tohi kasutada konkurentsi piiramiseks.”.

9. Artikkel 9 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 9

Praktilised vahendid

Liikmesriigid tagavad, et taaskasutamiseks kättesaadavate dokumentide keeltevahelise otsingu hõlbustamiseks on olemas praktilised vahendid, näiteks eelistatavalt veebis kättesaadavad ja masinloetavas vormingus sisuloetelud põhidokumentidest koos asjaomaste metaandmetega, ning portaalid, mis on seotud detsentraliseeritud loenditega.”.

10. Artiklis 11 (Ainuõiguste andmise keeld) lisatakse lõike 3 lõppu järgmine lause:

„Sellised kultuuriasutuste ja ülikoolide raamatukogudega seonduvad kokkulepped lõpetatakse siiski lepingu lõppemisel või igal juhul hiljemalt 31. detsembril 20XX [kuus aastat pärast direktiivi jõustumist].”.

11. Artikkel 12 (Ülevõtmine) asendatakse järgmisega:

„Artikkel 12

Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.”.

12. Artiklis 13 (Läbivaatamine) asendatakse kuupäev „1. juuliks 2008” kuupäevaga „[kolm aastat pärast ülevõtmise kuupäeva]” ning sellele lisatakse järgmine lõik:

„Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal aruande avaliku sektori teabe taaskasutamise ulatuse, kõnealuse teabe kättesaadavaks tegemise tingimuste ja artikli 4 lõikes 4 osutatud sõltumatu asutuse töö kohta.”.

Artikkel 2

- (2) Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 18 kuu järel. Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.
- (3) Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel

Nõukogu nimel

president

eesistuja